

การพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์
เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

DEVELOPMENT OF ART HISTORY INNOVATION

FOR IMPROVING CROSS-CULTURAL UNDERSTANDING IN ELEMENTARY

Received: June 11, 2021

Revised: August 24, 2021

Accepted: September 7, 2021

สุภิญญา สมทา¹ และ อินทิรา พรหมพันธุ์²

Supinya Somtha¹ and Intira Phrompan²

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

¹Corresponding author, E-mail: supinya.s@chula.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจมีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข งานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1) ระยะศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านการเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ด้านการสอนในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา โดยมีประสบการณ์ในแต่ละด้าน 5 ปีขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 9 ท่าน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยและพัฒนา ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมฯ ทำให้สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ แนวทางคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก แนวคิดส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจุดประสงค์ 3 ด้าน (ความรู้ ทักษะ ลักษณะนิสัย) รูปแบบการสอนแบบเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เนื้อหาเหมาะสมกับวัย และรูปแบบสื่อที่หลากหลายควบคู่กับเทคโนโลยี และในระยะที่ 2) ระยะพัฒนา โดยนำข้อมูลในระยะที่ 1 พัฒนานวัตกรรมเครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรม (Activities Package) ชื่อว่า “History of Art... การเดินทางของศิลปะ” ประกอบด้วย คู่มือการใช้และแผนการสอน หนังสือสิ่งพิมพ์ คลิปวิดีโอ วัสดุอุปกรณ์กิจกรรมศิลปะ เกมการ์ด การเรียนรู้ผ่าน QR Code เพื่อเชื่อมโยงสู่สื่อรูปแบบดิจิทัลและพิพิธภัณฑ์ออนไลน์ รวมทั้งรูปแบบการประเมินผลด้วยแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน โดยนวัตกรรมที่

พัฒนาขึ้น ได้รับการประเมินด้วยแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรมจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมผ่านการประเมินผลในระดับเหมาะสมมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการออกแบบ ด้านวัตถุประสงค์ และด้านการเรียนรู้ และมีค่าแบบวัดทักษะหลังเรียน (4.12) สูงกว่าก่อนเรียน (3.72) รวมทั้งผู้เรียนให้ความเห็นผ่านแบบสัมภาษณ์ว่า รู้สึกชอบ สนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ความรู้ ความเข้าใจถึงที่มาของศิลปะ มีความกระตือรือร้นอยากทำงานศิลปะที่หลากหลาย

คำสำคัญ : นวัตกรรมการศึกษา, ประวัติศาสตร์ศิลป์, ประถมศึกษาตอนปลาย, การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ABSTRACT

The research objectives were 1) To study the strategy of the development of art history, innovation for improving cross-cultural understanding in elementary and 2) To develop art history learning in elementary understand and abilities to learning in cross-cultural for living happily in society. The research separates to 2 phases. First phase: study, target group was 4 areas of research-related experts, including Art History teaching, elementary teaching, cross-cultural learning and educational innovation. All experts 9 persons have experience in each field for 5 years or more. Research methodology was Research and Development and data were collected by interview form. The result summary of development are 6 guidelines: the guidelines are based on the student, the concept promotes self-learning, 3 purposes (knowledge, practice and attitude), Active Learning, appropriate content to student age and wide range of media formats coupled with technology. Second phase: develop, using data in the first phase to develop innovation. Research tools are 1) Activities Package "History of Art... Kan-Duen-Tang-Khong-Sil-La-Pa" including manual and lesson plans, Book, Video clip, Art supplies, Game Card, QR Code Learning related to digital media and online museum and evaluation format are Cross-cultural skill test and student interview form. The innovation was assessed by 9 experts in Innovation Quality Assessment. Try out with P.5 30 Students. Key finding was innovation through a very reasonable level of 4 side evaluation: content, design, purposes and learning. Cross-cultural skill posttest (4.12) higher than pretest (3.72). Nevertheless, student's comment on the interview that feels like

fun and enjoyable, gaining knowledge and understanding of the history of art. Enthusiastic about wanting to make a variety of artworks.

Keywords: Educational Innovation, Art History, Elementary, Cross-Cultural Learning

บทนำ

แนวโน้มความสำคัญของศิลปศึกษามีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตในอนาคต เพราะเป็นวิชาหลักที่จะช่วยต่อยอดการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายของผู้เรียน ในสภาวะที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี นำมาซึ่งการสื่อสารอย่างเสรีและไร้พรมแดน โดยรวมไปถึงการทำงานที่ไม่อาจยึดเชื้อชาติและศาสนา ส่งผลให้สังคมเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังที่ Bencze&Carter (2011) กล่าวว่า การแสดงออกทางวัฒนธรรมระหว่างผู้คนที่แตกต่างกัน อาจสร้างความไม่เข้าใจกัน และไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ Jansson, Johanson & Ramstrom (2007) จึงได้เสนอกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรมที่ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การเริ่มตระหนักจากการเรียนรู้ 2) การสำรวจประสบการณ์ และ 3) การปรับตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยประถมศึกษิตามทฤษฎีพัฒนาการทางเชาวน์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Development Theory) กล่าวถึงเด็กในช่วงอายุ 7 – 11 ปี อยู่ในช่วงวัยที่สามารถใช้เหตุผล โดยเฉพาะการคิดเชิงเปรียบเทียบ (Relational Terms) การคิดเรียงลำดับ (Serialization and Hierarchical) และคิดย้อนกลับไปมา (Reversibility) (ฐิติมา ชูใหม่, 2559) โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กโต หรือจัดอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ธรรมชาติของความอยากรู้อยากเห็นในการทำสิ่งใหม่และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ตามเป็นวัยที่จะมีกิจกรรมกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะกับเพื่อนวัยเดียวกัน เรียนรู้เกี่ยวกับการแข่งขัน การร่วมมือ และรู้จักควบคุมพฤติกรรม เป็นวัยที่จะเติบโตไปอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมจึงควรได้รับการปลูกฝังผ่านการเรียนรู้ นอกเหนือจากวิชาที่เป็นสาระสำคัญแล้ว

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็น 1 ใน 4 แกนพหุศิลปศึกษาเชิงแบบ (Discipline-based Art Education: DBAE) ซึ่งเป็นแนวทางที่เห็นว่าศิลปศึกษาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาเรียนรู้ในโรงเรียน แต่มีความเชื่อว่าควรมีบทบาทสำคัญในการเรียนการสอนเพราะมีหลักการในการสร้างทักษะที่จำเป็น และมีความเนื้อหาประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ และศิลปะปฏิบัติ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548) ประเทศไทยได้มีการนำประวัติศาสตร์ศิลป์ไปใช้สอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา แต่สำหรับระดับประถมศึกษาเป็นเพียงเนื้อหาศิลปะปฏิบัติเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551) ได้ระบุว่า สาระทัศนศิลป์ควรมีความสามารถในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ไม่ได้ถูกนำมาใช้สอนในการศึกษาศิลปะระดับประถมในประเทศ

ไทยเช่นเดียวกับประเทศอื่น ตัวอย่างเช่น หลักสูตร Elementary Art ของประเทศแคนาดา จึงทำให้ การศึกษาศิลปะที่ผ่านมา สำหรับเด็กวัยที่มีความสามารถในการคิดตั้งเช่นเด็กประถมศึกษาดอนปลายจึง ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ดังนั้นศิลปศึกษาโดยใช้ประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นฐาน (Art History-Based Learning) จะช่วยทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจไม่เพียงแต่ความรู้ทางศิลปะ แต่ยังทำให้ เข้าใจถึงรากฐานอดีตและความเป็นมา รวมทั้งการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมผ่านการศึกษาในขณะเดียวกัน

การจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 หรือในปัจจุบัน มีแนวโน้มเข้าสู่การให้ผู้เรียนเกิด ความสามารถรอบด้าน และศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง การนำประวัติศาสตร์ศิลป์มาเป็นแม่บทในการ เรียนรู้ทางศิลปะจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อย่างบูรณาการ สร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ นำไปสู่ การศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในทางวัฒนธรรม และการมีมุมมองประสบการณ์ใหม่ ๆ พัฒนาอารมณ์สุนทรีย์ะ เรียนรู้การชื่นชมผลงานศิลปะ และเกิดแรงบันดาลใจไปสู่แนวคิดและเทคนิควิธีการ ทำงานศิลปะปฏิบัติต่อไป

จึงเกิดเป็นแนวคิดในการศึกษาและพัฒนาวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการ เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลายขึ้น เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำประวัติศาสตร์ศิลป์มา ใช้สอนในระดับประถมศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อทักษะข้ามวัฒนธรรม อันเป็นทักษะชีวิตที่สำคัญ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้าม วัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจมีความสามารถ ในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวิธีการดำเนินการ วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษา

1. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ ผู้เชี่ยวชาญ 4 ด้าน คือ ด้านการสอนประวัติศาสตร์ ศิลป์ จำนวน 3 ท่าน ด้านการเรียนการสอนศิลปศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ท่าน ด้านการสอน ในบริบทการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จำนวน 2 ท่าน และด้านการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา จำนวน 2 ท่าน รวม จำนวน 9 ท่าน ระบุกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมี ประสบการณ์ในแต่ละด้าน มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

2. รูปแบบการวิจัย ในระยะที่ 1 การศึกษานี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ภายใต้กระบวนการวิจัยและพัฒนา โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงสร้างเครื่องมือวิจัย “แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย” โดยนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญก่อนนำข้อมูลมาสรุปผลเชิงคุณภาพ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในระยะที่ 1 ได้ใช้ “แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย” โดยประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ แนวทาง แนวคิด จุดประสงค์ วิธีการสอน เนื้อหา และสื่ออุปกรณ์ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าความสอดคล้องของข้อคำถาม อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และได้พัฒนาและปรับแก้ตามคำแนะนำ ก่อนนำเครื่องมือไปใช้

ระยะที่ 2 การพัฒนา

1. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายในระยะนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยนักเรียนในโรงเรียนนี้มีความพร้อมในเรื่องอุปกรณ์การเรียนรู้ทางเทคโนโลยี และเป็นกลุ่มที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศ เช่น นักเรียนแลกเปลี่ยน เป็นต้น

2. รูปแบบการวิจัย การวิจัยในขั้นนี้นำข้อมูลจากระยะที่ 1 การศึกษา มาออกแบบผลิตภัณฑ์ทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ และเผยแพร่ผลิตภัณฑ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในระยะที่ 2 ได้ใช้

3.1 นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือประเภทสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้เครื่องมือ แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม เพื่อประเมินผลิตภัณฑ์

3.2 แบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม เป็นแบบประเมินที่สร้างขึ้นมาเพื่อประเมินนวัตกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมในระยะที่ 1 จำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ประเด็นโดยใช้แนวทางแนวทางการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่เป็นหลักสูตรระบบการวิเคราะห์เอกสารและหลักสูตร (The curriculum materials analysis system : CMAS) ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านวัตถุประสงค์ ด้านการออกแบบ และด้านการเรียนการสอน

3.3 แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือที่อยู่ในชุดนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นแบบสอบถามผู้เรียนในด้านทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรม โดยแบ่งประเด็นการวัดตามแนวทางของ ศิริขวัญ กลางสุพรรณ (2560) ได้แก่ ด้านความฉลาดทางอารมณ์

(Emotional Intelligence) ประกอบด้วย การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา และทักษะสังคม จำนวน 18 ข้อ อีกคือด้านความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) ประกอบด้วย ความตระหนักรู้ทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม จำนวน 8 ข้อ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และได้ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำก่อนนำเครื่องมือไปใช้

3.4 แบบสัมภาษณ์ผู้เรียน เป็นเครื่องมือที่อยู่ในชุดนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้เรียนก่อนและหลังการใช้วัตกรรมการสอน โดยมีข้อสัมภาษณ์ใน 2 ด้านคือ ด้านความคิดเห็นต่อเรื่องทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม และด้านความคิดเห็นต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 และได้ดำเนินการปรับแก้ตามคำแนะนำ ก่อนนำเครื่องมือไปใช้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการพัฒนาวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน และสรุปผล

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาพัฒนาวัตกรรมการ

4. ผู้วิจัยพัฒนาวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

5. ผู้วิจัยนำนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพด้วยแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม ก่อนนำมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข

6. ผู้วิจัยนำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมด 6 ครั้ง ก่อนและหลังใช้ ผู้วิจัยนำแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย และแบบสัมภาษณ์หลังใช้นวัตกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ก่อนนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบนวัตกรรม จากนั้นนำนวัตกรรมไปทดลองใช้ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Data Analysis)

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งได้จากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม แบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม นำมาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในการ

นำไปใช้ของนวัตกรรมจากแบบประเมินคุณภาพนวัตกรรม และพิจารณาถึงผลที่ได้จากการทดลองใช้ระหว่างก่อนใช้และหลังใช้ของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งได้จากแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน วิเคราะห์จากข้อความและคำสัมภาษณ์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สรุปแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ใน 6 ประเด็น ได้แก่

1.1 แนวทางของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย เนื่องด้วยนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ฯ เป็นการพัฒนาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ให้ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลายสามารถเรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงควรคำนึงถึงวัยผู้เรียนเป็นหลัก ให้หลักสูตรและสมรรถนะของผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลายเป็นแนวทางในการพัฒนา ประกอบกับรูปแบบการเรียนรู้ควรเหมาะสมกับวัย เช่น ไม่ได้มุ่งวัดผลความรู้เพียงอย่างเดียว อีกทั้งมีรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.2 แนวคิดของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย การพัฒนานวัตกรมมีแนวคิดเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นต้องคำนึงถึงการเลือกใช้สื่อ ให้มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แนวคิดการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ผ่านมาสามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้ เช่น การเรียนรู้ตามลำดับเวลา แต่ควรแบ่งและจัดเนื้อหาให้เหมาะสม ไม่ยากและมากเกินไป สร้างการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการและมีความยืดหยุ่น และใช้เวลาในการเรียนรู้ที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 จุดประสงค์ในการสอนสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จุดประสงค์ที่สำคัญไม่ควรคำนึงถึงเพียงแค่ความรู้จากเนื้อหา แต่ควรเป็นการเสริมสร้างทัศนคติและประสบการณ์ของผู้เรียนที่มีต่อประวัติศาสตร์ศิลป์ เสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการร่วมกับองค์ความรู้อื่น พัฒนาความรู้ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ถึงที่มาวัฒนธรรมที่ส่งผลต่องานศิลปะในแต่ละยุคสมัย เรื่องราวความเป็นมา เทคนิควิธีการ เหตุการณ์ที่ทั้งทางวัฒนธรรมและทางศิลปะที่เกิดขึ้น ด้านทักษะ มีความเข้าใจในเรื่องเทคนิค การสร้างสรรค์งานศิลปะที่หลากหลาย สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะอันเป็นพื้นฐาน และต่อยอดผ่านความคิดสร้างสรรค์ และด้านลักษณะนิสัย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน เปิดประสบการณ์การเรียนรู้ และเกิดความสุนทรีย์

1.4 วิธีการสอนสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย วิธีการสอนสามารถใช้การบรรยายได้แต่เพิ่มมิติและความน่าสนใจ โดยใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเข้ามามีส่วน อีกทั้งควรคำนึงว่าประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยเฉพาะเรื่องเล่าที่ไม่ได้อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นเรื่องที่แปลกใหม่ ควรใช้วิธีทำความเข้าใจ หรือแสดงให้เห็นผลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ศิลป์ และวัฒนธรรมคร่าว ๆ ก่อนนำไปสู่เนื้อหาจริง วางแผนหรืออาจปรับรูปแบบใหม่ เช่น หยิบยกเอาสิ่งที่น่าสนใจมาอธิบาย มากกว่าที่จะเรียนตามลำดับขั้นไป ที่สำคัญอีกประการคือสุนทรียศาสตร์ คือการเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึก และเห็นคุณค่ากับผลงานศิลปะ ที่มีเทคนิคและแนวคิดที่หลากหลาย เสริมสร้างให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ได้อภิปราย ไม่ทำให้รู้สึกว่าการเรียนประวัติศาสตร์ศิลป์เป็นเรื่องที่ยากเกินไป

1.5 เนื้อหาของนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาทางประวัติศาสตร์ศิลป์มีจำนวนมาก และอยู่ในระดับที่ยากเกินกว่าที่เด็กวัยประถมศึกษาจะเข้าใจจึงควรมีการคัดเลือกเนื้อหาให้เหมาะสม การเลือกประวัติศาสตร์ศิลป์ของตะวันตกจะส่งผลให้ผู้เรียนได้เห็นความแตกต่างมากที่สุด หากเทียบกับประวัติศาสตร์ศิลป์ในภูมิภาคของตน อีกทั้งเรื่องราวความเป็นมามีเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมมาเกี่ยวข้อง แต่เมื่อยกประเด็นประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกมาก็ยังคงมีเนื้อหาจำนวนมากอยู่ จึงควรมีการจัดกลุ่มเนื้อหา ซึ่งอาจเรียงลำดับตามยุคสมัย แต่ไม่จำเป็นต้องละเอียดมากเกินไป ยกประเด็นที่สำคัญ ตัวอย่างผลงาน ตัวอย่างศิลปิน ที่มีเอกลักษณ์ รวมทั้งเมื่อเป็นการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม จึงควรยกประเด็นเทียบระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรือเป็นเรื่องราวใกล้ตัวเกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา

1.6 สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สื่อและอุปกรณ์ที่เหมาะสม ด้วยการพัฒนาของการศึกษาที่มีทางเลือกการใช้สื่อค่อนข้างหลากหลาย สื่อที่เหมาะสมควรเป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนในวัยประถมศึกษาตอนปลายมีความอยากรู้อยากเห็น เริ่มมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งน่าจะดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้รู้สึกสนุก สร้างทัศนคติให้ผู้เรียนเหมือนได้อยู่ในเหตุการณ์เรื่องเล่า และมีส่วนเชื่อมโยงมิติทางศิลปะหลากหลายด้าน ได้แก่ ภาพ เสียง ภาพยนตร์เคลื่อนไหว เพลงประกอบ

2. รูปแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสามารถพัฒนารูปแบบของนวัตกรรมได้ดังต่อไปนี้

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ใช้ชื่อว่า “History of Art การเดินทางของศิลปะ” ประกอบด้วย

2.1 คู่มือการใช้และแผนการเรียนการสอน เป็นหนังสือขนาด B4 จำนวน 44 หน้า ประกอบด้วยคำอธิบายนวัตกรรม ที่มา แนวคิดของนวัตกรรม เนื้อหา และแผนการใช้นวัตกรรม ประกอบด้วย 6 แผน โดยในแต่ละแผน

ประกอบด้วย นิยาม ตัวชี้วัด มาตรฐานการเรียนรู้ เนื้อหาครอบคลุมด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ ด้านวัฒนธรรม วัสดุ อุปกรณ์ สำคัญ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล จำนวน 6 บทเรียน ได้แก่ ตารางที่ 1 แสดงเนื้อหาของบทเรียนในนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้าม

วัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ยุคสมัยที่เรียน	เนื้อหาทางวัฒนธรรม	เนื้อหาทางศิลปะ	คดีวิเคราะห์เพิ่มเติม	กิจกรรมศิลปะ
Prehistoric Art บุกเบิกโลกล้านปี	เรื่องราวความเชื่อ พิธีกรรมทางศาสนา	ภาพเขียนจิตรกรรม ฝาผนังถ้ำ เครื่องปั้น งานประติมากรรม	การเปรียบเทียบรูปภาพเขียนฝาผนัง ถ้ำของถ้ำลาสโคซ์และภาพเขียนที่ คล้ายกันในประเทศไทย ซึ่งอยู่ที่ผา แต้ม	การวาดภาพจำลอง การเขียนภาพฝาผนัง ถ้ำ ด้วยสีชอล์ก น้ำมันและสีชอล์กฝุ่น
Ancient Egyptian ตะลุมตุลียิปต์ โบราณ	ความเชื่อเรื่อง ศาสนา พิธีกรรม การประดิษฐ์คิดค้น กระดาษอักษร	ภาพเขียนจิตรกรรม ลักษณะอียิปต์ ประติมากรรม สถาปัตยกรรม	ลำดับของพัฒนาการตัวอักษรตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีจุดเริ่มต้น จากอักษร	การวาดภาพ จิตรกรรมแบบอียิปต์ ด้วยดินสอ และสีไม้
Greek&Roman สนุกสานกับเทพ เจ้า	ความเชื่อเรื่องเทพ เจ้ามีอิทธิพลต่อ การสร้างสรรคงาน ศิลปะ	ประติมากรรมและ สถาปัตยกรรม	การเรียนรู้เรื่องเทพเจ้า เทพเจ้ากรีก หรือเทพโอลิมปัสเมื่อเปรียบเทียบกับ ไทย ซึ่งได้นำเอาเทพจากหลากหลาย ศาสนาเข้ามามีอิทธิพล	การปั้นภาชนะดินเผา แบบกรีกโดยใช้ดิน ไทย ดินญี่ปุ่น หรือ ดินเหนียว
Renaissance ศิลปินชาวยุคทอง	การปกครองและ ความเจริญรุ่งเรือง ทางสังคมมีอิทธิพล ต่องานศิลปะ	นำเอาศิลปะกรีกและ โรมันมาปรับปรุง เทคนิคศิลปะใหม่ ที่ ถูกคิดค้นขึ้น	เรื่องราวของคริสต์ศาสนา ซึ่งเป็นหนึ่ง ในองค์ประกอบที่ศิลปินนำมาใช้ใน การเขียนภาพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม ศาสนา ประเพณี	การจำลองเทคนิคปูน เปียกด้วยการใช้ปูน ปลาสเตอร์ ผสมน้ำ นำสีระบายแต้มใน ขณะที่ปูนกำลังเปียก อยู่
Into the New Period ท่องแดน สมัยใหม่	อิทธิพลจากการ ปฏิวัติฝรั่งเศส	ศิลปะหลากหลาย แนวความคิดและ รูปแบบการ สร้างสรรค์	การปฏิวัติสังคมในยุโรป นำมาสู่ สังคมประชาธิปไตย มีสิทธิ เสรีภาพ ในการแสดงออก	การปักผ้า สร้างงาน ศิลปะด้วยเส้นไหม
Modern World เดินไปสู่ยุคโม เดิร์น	ความเชื่อเรื่องเทพ เจ้ามีอิทธิพลต่อ การสร้างสรรคงาน ศิลปะในยุคนี้	มีการเกิดของศิลปะ แนวความคิดใหม่ และรูปแบบที่ สร้างสรรค์แปลกตา	ศูนย์กลางความเจริญของศิลปะไป เจริญอยู่ที่อเมริกา แทนยุโรป เนื่อง ด้วยผลพวงทางการเมือง และ เศรษฐกิจ	การทำภาพพิมพ์โปสเตอร์

2.2 หนังสือประกอบกรอ่าน (History of Art's Book) เป็นหนังสือขนาด B4 จำนวน 80 หน้าพิมพ์ 4 สี โดยแบ่งเป็นบทเรียน 6 บทเรียน ตามคู่มือและแผนการใช้ชุดกิจกรรม

2.3 เกมการ์ดจับคู่ผลงานศิลปะ (Card Game) เป็นการ์ดพิมพ์ 4 สีหน้าหลัง ขนาด 4x6 นิ้ว จำนวน 40 ใบ โดยด้านหน้าเป็นภาพกราฟิกคล้ายเดียวกัน และด้านหลังแต่ละใบเป็นภาพผลงานศิลปะในแต่ละยุคสมัย พร้อมคำบรรยาย ชื่อ ยุคสมัย และศิลปิน วิธีการเล่นเกมการ์ดใช้วิธีการจับคู่ โดยกำหนดผู้เล่น 2-3 คน แจกเกมการ์ดคนละ 5 ใบแบบสุ่ม หากใครมีการ์ดที่เป็นแถบสีเดียวกัน หรือยุคสมัยเดียวกันให้วางลงและได้รับแต้มตามที่ระบุ ใครที่เกมการ์ดในมือหมดก่อนถือว่าเป็นผู้ชนะ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถใช้การ์ดเป็นภาพประกอบเนื้อหาของผลงานศิลปะในแต่ละยุคสมัย

2.4 ชุดทดลองศิลปะปฏิบัติ (Art History' Kit Play) เป็นอุปกรณ์ศิลปะที่จัดเตรียมมาไว้ประกอบการทดลองทำงานศิลปะตามแนวคิดของแต่ละยุคสมัยจำนวน 6 บทเรียน ผู้เรียนสามารถใช้อุปกรณ์เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างทันที

2.5 บทเรียนออนไลน์ (Art History Website) เป็นแพลตฟอร์มรองรับการเข้าถึงบทเรียนออนไลน์สำหรับผู้เรียน โดยสามารถสแกน QR CODE เพื่อเข้าสู่เว็บไซต์ www.historyofart.com โดยภายในประกอบด้วย หนังสือ History of Art ฉบับ ebook คลิปวิดีโอบทเรียนแสดงภาพและเสียงบรรยาย จำนวน 6 บทเรียน รวมทั้งการใช้แพลตฟอร์มเว็บไซต์พิพิธภัณฑ์ออนไลน์อื่นในการแสดงภาพ และการมองเห็นเสมือนจริง (Virtual) เช่น Google Art, The Metropolitan Museum of Art, Fondation-monet เป็นต้น

ภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ชุดสื่อการเรียนรู้ "History of Art... การเดินทางของศิลปะ"

3. ผลการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จากการประเมินคุณภาพนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย ของผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมต่อไป ดังตารางต่อไปนี้

3.1 ด้านเนื้อหา มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่ นวัตกรรมมีกรอบเนื้อหาที่ค่อนข้างครบถ้วน การใช้สื่อบทเรียนมีความน่าสนใจและดึงดูดให้ชวนติดตาม มีการส่งเสริมการเรียนรู้สู่ภายนอก

บทเรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และการเชื่อมโยงข้อมูลออนไลน์มีความทันสมัย หลากหลาย ลำดับการนำเสนอของเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการเชื่อมโยง การเรียนรู้ และนำรูปแบบเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ที่ซับซ้อน มาปรับให้เข้าใจง่ายสำหรับผู้เรียนในวัย ประถมศึกษาตอนปลาย ในส่วนข้อที่ควรปรับปรุงคือเนื้อหายังขาดความแม่นยำ ควรปรับปรุงเนื้อหาหรือหา วิธีทำให้ข้อมูลมีการอัปเดตมากที่สุด ประการต่อมาควรเพิ่มเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดของไทย และแก้ไข เนื้อหาในคลิปวิดีโอให้สัมพันธ์กับเนื้อหาสิ่งพิมพ์มากขึ้น

3.2 ด้านการออกแบบ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การมีสื่อที่หลากหลาย สอดคล้องกับความแตกต่างของผู้เรียน การมีกิจกรรมที่ชัดเจน มีภาพประกอบที่สวยงามน่ารักเหมาะกับ ผู้เรียน ในส่วนข้อที่ควรปรับปรุงคือ การใช้ตัวอักษรในสิ่งพิมพ์เล็ก ทำให้อ่านยาก ควรปรับเนื้อหาให้กระชับ เนื่องจากข้อจำกัดของการพิมพ์ แก้ไขคำอธิบายในคู่มือให้ละเอียด ควรแบ่งเนื้อหาให้มีหน้าพักสายตา เนื่องจากบางส่วนเป็นข้อมูลออนไลน์ หรือแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วน ๆ เช่นการทำสิ่งพิมพ์หนังสือจากที่รวม เล่ม อาจแบ่งออกเป็นเล่มละบทเรียน

3.3 ด้านวัตถุประสงค์ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่การเปิดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ให้เรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง เกิดปฏิสัมพันธ์ในการ เรียน ในส่วนข้อที่ควรปรับปรุงคือ การเชื่อมโยงมิติวัฒนธรรมยังน้อยเกินไป ควรเพิ่มเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เห็น คุณค่าของศิลปะมากขึ้น

3.4 ด้านการเรียนรู้ มีระดับความเหมาะสมมาก โดยมีจุดเด่นอยู่ที่กิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหา โดย มีส่วนที่ควรปรับปรุงอยู่ที่ปรับรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน และการนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน เปิดโอกาสให้มีการถามคำถาม หรือช่องให้ผู้เรียนได้ตอบได้มากขึ้น การปรับรูปแบบจังหวัดของคลิปวิดีโอ ให้ช้าลงเพื่อให้เข้าใจได้มาก และแนะนำแหล่งการจัดซื้ออุปกรณ์ เมื่อนำนวัตกรรมนี้ไปใช้ในการเรียนรู้กับ ผู้เรียนจำนวนมาก โดยเฉพาะการปรับใช้ในช่วงสอนออนไลน์ เพื่อให้ใช้ได้สะดวกและราบรื่น ควรมี รายละเอียดชี้แจงในส่วนนี้

4. ผลการทดลองใช้นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับ ประถมศึกษาตอนปลาย

ตารางที่ 2 แผนการนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ ไปใช้สอน

ครั้งที่	เนื้อหา(ผู้สอน)	เนื้อหา (ผู้เรียน)	กิจกรรม
1	ปฐมนิเทศ, บทที่ 1-2, สรุปรูป	ศึกษาเนื้อหา, ทำกิจกรรม	กิจกรรมที่ 1, 2
2	บทเรียนที่ 3-4, ศิลปิน, สรุปรูป	ศึกษาเนื้อหา, ทำกิจกรรม	(ตามใจผู้เรียน)
3	บทเรียนที่ 5-6, สรุปรูป	ศึกษาเนื้อหา, ทำกิจกรรม	Art Project
4	สรุปรูปเนื้อหาทั้งหมด	ศึกษาเทคนิคเพิ่มเติม	Art Project
5	การชื่นชมงานศิลปะ	ชื่นชมผลงาน	Art Project
6	นำเสนอผลงาน	นำเสนอผลงาน	-

การนำนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ไปทดลองใช้ในการสอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงมีขั้นตอนรูปแบบการสอนดังนี้ 1) ผู้เรียนเป็นหลักในการเรียนรู้ ศึกษาเนื้อหาผ่านสื่อการเรียนรู้จากสื่อประเภท หนังสือออนไลน์ คลิปวิดีโอบรรยายเนื้อหา และการทำกิจกรรมศิลปะด้วยแนวคิดของประวัติศาสตร์ศิลป์แต่ละยุคสมัย 2) ผู้สอนมีหน้าที่สรุปรูปเนื้อหาอย่างกระชับ เพื่อสร้างความเข้าใจในบทเรียน และสรุปรูปเนื้อหาเสริมเรื่องการชื่นชมงานศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการชมงานศิลปะที่ถูกต้อง 3) ผู้เรียนสามารถศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมด้วยตนเอง อันได้แก่ แนวทางศิลปะอื่นนอกเหนือจากที่ผู้สอนระบุ และคลิปวิดีโอเทคนิคการสร้างสรรค์ศิลปะ จำนวน 8 เรื่องที่ผู้สอนได้อัปโหลดไว้ โดยส่วนนี้ผู้สอนไม่ได้บังคับผู้เรียน แต่ให้เลือกรับชมสื่อด้วยความสมัครใจและความสนใจ และ 4) ผู้เรียนเลือกสร้างสรรค์งานศิลปะโดยได้รับแรงบันดาลใจจากยุคสมัยประวัติศาสตร์ศิลปะที่ได้เรียนรู้ ตามความสนใจของตนเอง อย่างมีแนวคิดและกระบวนการ

4.1 ผลของแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (ค่าเฉลี่ย = 4.12) สูงกว่า ก่อนเรียน (ค่าเฉลี่ย = 3.72) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ามีความเปลี่ยนแปลงข้อสูงขึ้น จึงสรุปได้ว่า นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีส่วนช่วยให้ผู้เรียน ลดความรู้สึกหงุดหงิดใจเมื่อต้องเดินทางหรือรับชมเรื่องราวของต่างประเทศ มีความสนใจในความหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนามากขึ้น รวมทั้งมีปฏิริยาตอบโต้รุนแรงเมื่อต้องเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติลดลง และได้รับแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรมต่างชาติมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น อีกทั้งยังเข้าใจเหตุการณ์ในอดีตอย่างมีเหตุผล และมั่นใจที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมที่ไม่รู้จักได้อย่างมีความสุข

4.2 ผลของแบบสัมภาษณ์ผู้เรียน จากการสอนนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจและทัศนคติในแง่บวกต่อนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย โดยให้เหตุผลว่า เมื่อก่อนใช้นวัตกรรมเข้าใจว่าศิลปะคือการวาดรูปอย่างเดียว พอทราบว่าให้ได้

เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่รู้สึกสงสัย และกังวลเนื่องจากมีเนื้อหาที่ค่อนข้างมาก แต่ความรู้สึกขณะได้ใช้ ทำให้เกิดความสนใจในเนื้อหามากขึ้น รวมทั้งมีความกระตือรือร้นในการทำงานศิลปะที่หลากหลาย จากการรับชมผลงานศิลปะหลากหลายแนวคิดตามเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ และความเห็นต่อนวัตกรรมที่มีความน่าสนใจ สนุกสนานและเพลิดเพลิน เป็นความรู้ที่แปลกใหม่และทำให้กระตือรือร้นเรียนรู้ด้วยตนเองจากการค้นหาตามแหล่งข้อมูลเทคโนโลยี

อภิปรายผล

จากการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย พบว่า แนวทางของการพัฒนานวัตกรรมโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาจากสื่อหลากหลายประเภท ลำดับการเรียนรู้ด้วยตนเอง เลือกสนใจเนื้อหาตามความต้องการ นำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ ผ่านกิจกรรมศิลปะ ดังที่ Divya Singhal (2017) กล่าวไว้ว่า วิธีการเรียนรู้ด้วยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือการส่งเสริมความสนใจของผู้เรียนเป็นอันดับแรก เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์โดยรูปแบบการเรียนรู้ที่อาจอยู่ในรูปของโครงการ การอภิปราย การเรียนรู้นอกห้องเรียน ไปจนถึงการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก ตามที่ Richard M. Felder และ Rebecca Brent (2009) ได้ให้ความเห็นว่า มีส่วนเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ที่มากกว่าการนั่งฟัง ในขณะที่เดียวกันเป็นนวัตกรรมประเภทสื่อการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยสื่อหลากหลาย เชื่อมโยงไปจนถึงเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงขอเรียกรูปแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ด้วยเทคนิคการสอนเชิงรุก (Active Learning) ดังที่ Marie Gasper-Hulvat (2017) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยวิธี การเรียนรู้ผ่านสื่อที่โต้ตอบแบบหลากหลาย (Interactive Multimedia) โดยเฉพาะในรูปแบบของสื่อดิจิทัล ในแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์อันประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ แนวทางที่คำนึงถึงผู้เรียน แนวคิดที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จุดประสงค์ 3 ด้าน (ความรู้ ทักษะ ลักษณะนิสัย) เนื้อหาเหมาะสมกับวัย และรูปแบบสื่อที่หลากหลายควบคู่กับเทคโนโลยี ภายใต้รูปแบบการสอนแบบเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

รูปแบบนวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ให้เด็กวัยประถมศึกษาตอนปลาย มีความเข้าใจ มีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนตามทักษะศตวรรษที่ 21 ตามที่ วิจารย์ พานิช (2555) กล่าวไว้ว่า ความรู้ ความเข้าใจเรื่องการทำงานข้ามวัฒนธรรมนี้มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง และได้รับการกำหนดไว้เป็นหนึ่งในทักษะที่ผู้คนในศตวรรษที่ 21 พึ่งต้องมีหรือพัฒนา โดยจัดอยู่ในหมวดทักษะชีวิตและอาชีพ เพราะสังคม

โลกมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ระบุว่า การเรียนศิลปะในระดับประถมศึกษาตอนปลาย มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และรากฐานวัฒนธรรม

นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เกิดจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ทางด้านศิลปะตะวันตกพร้อมกับเนื้อหาทางวัฒนธรรม ความเป็นไทยในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้ผู้เรียนนอกเหนือจะได้ประสบการณ์ที่เปิดกว้างและแตกต่างจากตนแล้ว ยังได้วิเคราะห์และมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมทั้งสองฝั่ง อันประกอบด้วยทั้งรูปแบบการสอนทั้งบทบาทของผู้เรียนที่สามารถเลือกเนื้อหา ลำดับเนื้อหา และสังเคราะห์ผลงานตามแนวความคิดตน ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาเนื้อหาได้ทั้งการอ่านหนังสือสิ่งพิมพ์ การเล่นเกม การรับชมคลิปวิดีโอ การใช้ QR Code นำไปสู่แหล่งเรียนรู้ศิลปะออนไลน์ โดยบทบาทของผู้สอนเป็นเพียงผู้สนับสนุน ที่คอยสรุปเนื้อหาในเชิงการเล่าเรื่องผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียน หรือผ่านคลิปวิดีโอเท่านั้น อีกทั้งเป็นเพียงโค้ชที่คอยให้คำปรึกษาการสร้างสรรค์ผลงานของผู้เรียนโดยบทเรียนที่ใช้ในการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยอ้างอิงเนื้อหาประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก จากการแบ่งยุคสมัยของ Art History Timeline ของ Arun Mascarenhas (2019) ร่วมกับเนื้อหาจากหนังสือ Timelines of everything (DK, 2018) ร่วมกับเนื้อหาจากหนังสือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตก 1, 2 และ 3 (กำจร สุนพงษ์ศรี, 2558) ร่วมกับ ประวัติศาสตร์ศิลปะ (วุฒิ วัฒนสิน, 2552)

ก่อนและหลังจากที่ดำเนินการทดลองใช้นวัตกรรม ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม โดยนำรูปแบบการวัดมาจาก ศิริขวัญ กลางสุพรรณ (2560) และกำหนดตัวแปรการวัดในด้านความฉลาดทางอารมณ์ และความฉลาดทางสังคม จำนวน 26 ข้อ ผลปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบวัดทักษะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องด้วยนวัตกรรมมีส่วนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติและประสบการณ์ใหม่ นำมาซึ่งความเข้าใจในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมมากขึ้น ในส่วนต่อมาคือการสัมภาษณ์ผู้เรียนซึ่งมีทัศนคติที่ดีต่อทั้งนวัตกรรม และต่อการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมจากเดิมที่คิดว่าศิลปะเป็นแค่การวาดรูปทั่วไป แต่เมื่อได้เรียนรู้แล้วทำให้เข้าใจความแตกต่างของวัฒนธรรมอันเป็นที่มาของงานศิลปะ รวมทั้งรู้สึกชอบและสนุกสนานเพลิดเพลินใจ อีกทั้งผลจากแบบวัดทักษะ เช่น การสนใจความหลากหลาย และมั่นใจที่จะอยู่ร่วมกันสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังที่ Jerrold Ross (2005) กล่าวว่า การเข้าใจในผลงานศิลปะควรตั้งใจศึกษาช่วงเวลา ผลงานถูกสร้างขึ้น การเปลี่ยนผ่านของช่วงเวลา สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม ล้วนเป็นสิ่งที่แสดงถึงรากเหง้า และเหตุการณ์จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเรื่องราวได้ดี ทำให้เกิดความเข้าใจผ่านการถ่ายทอดผลงานศิลปะ

จากการอภิปรายผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นส่วนในการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาศิลปะ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรม เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ของแต่ละบุคคลในสังคม ที่เหมาะสำหรับผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย และเอื้อให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความเข้าใจมีความสามารถในการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนสามารถเลือกหัวข้อ หรือผลงานศิลปะที่ใกล้เคียง ที่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละบทเรียน หรือพิจารณากลุ่มผู้เรียนเป็นหลัก ผู้สอนสามารถเลือกเนื้อหาที่น่าสนใจเพิ่มเติมได้ และพิจารณาผู้เรียนว่ามีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด และไม่ควรยึดติดกับรูปแบบการเรียนและประเมินผลที่ความรู้ความเข้าใจเพียงอย่างเดียว เช่น ทดสอบความรู้ที่จดจำเนื้อหา แต่ให้เน้นที่ประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับมากกว่า

2. นวัตกรรมนี้เป็นการพัฒนาเพื่อต่อยอดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ซึ่งเหมาะสมกับสถานการณ์ที่โรงเรียนส่วนใหญ่ต้องเผชิญในช่วง 1-2 ปีที่ผ่านมา ซึ่งหากนำบทเรียนนี้ไปใช้สอน เนื้อหาบางส่วนต้องเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เรียนมากขึ้น เช่น การเข้าถึงภาพเคลื่อนไหวเสมือนจริงผ่าน QR CODE ซึ่งอาจมีการเข้าไม่ถึงด้านอุปกรณ์สำหรับนักเรียนทุกคน ผู้สอนอาจใช้วิธีสร้างคลิปวิดีโอ ที่อธิบายลักษณะและแสดงภาพให้เห็นในคราวเดียว หรือด้านอุปกรณ์ ควรพิจารณาใช้อุปกรณ์ใกล้ตัวหรือสามารถหาได้ง่ายทดแทนเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องด้วยผู้วิจัยได้เลือกประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกใช้สำหรับการพัฒนานวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับวัยของผู้เรียนค่อนข้างมาก หากพัฒนานวัตกรรมในบริบทที่ใกล้เคียงกันโดยเลือกประวัติศาสตร์ศิลปะที่เกิดขึ้นภายในภูมิภาคใกล้เคียงกับท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ศิลปะเอเชีย ประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดีย อาจจะทำให้เห็นความสอดคล้องและใกล้เคียงในบริบทของวัฒนธรรม อีกทั้งจะช่วยเพิ่มมุมมองและทัศนคติให้กับผู้เรียนมากขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3*

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- ฐิติมา ชูใหม่. (2559). การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย. *วารสารหัวหินสุขใจไกลกังวล*, 1(2), 18-33.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัท ตถาตา พับลิเคชั่น จำกัด.
- ศิริขวัญ กลางสุพรรณ และสุวิมล กฤษคฤหาสน์. (2560). การสร้างแบบวัดทักษะทางสังคมและทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ในยุค Thailand 4.0. เมื่อที่ 9 มิถุนายน 2560.
- Arun Mascarenhas. (2020, May 8). Art History Timeline of Western World and Famous Artist Idea Sheet. [Online] Retrieved from https://www.academia.edu/39039661/ART_HISTORY_TIMELINE_OF_WESTERN_WORLD_AND_FAMOUS_ARTIST_IDEA_SHEET.
- Bencze, L., & Carter, L. (2011). Globalizing students acting for the common good. *Journal of Research in Science teaching*, 48(6), 648-669.
- Divya Singhal. (2017). Understanding Student-Centered Learning and Philosophies of Teaching Practices. *International Journal of Scientific Research and Management (IJSRM)*, 5(2), 5123-5129.
- Jansson, H., Johanson, M., & Ramstrom, J. (2007) Institutions and networks: Business networks in the Chinese Russian and West-European institutional contexts. *Journal of Industrial Marketing Management*. 36(7), pp.955-967.
- Jerrold Ross. (2005). Community in the Making: The Promise of Lincoln Center Institute.
- Johnston, J., Paris, C., McCoy, C., Severe, G., & Hughesm G. (2010) *A framework for cross-cultural competence and learning recommendations*. Paper submitted to Defense Language Office, Rosslyn, VA.
- Marie Gasper-Hulvat. (2017). Active Learning in Art History: A Review of Formal Literature, *Art History Pedagogy&Practice*, 2(1), 1-34.
- Richard M. Felder และ Rebecca Brent (2009) Active Learning: An introduction. *ASQ Higher Education Brief*, 2(4). *the Perspective Of a New York City Dean*, 22-23.